

Переможній українській нації,
яка пише останню сторінку кривавої історії
російської недоімперії,
присвячую

Передмова

24 лютого 2022 року російський диктатор Путін оголосив про початок проведення «спеціальної військової операції» (СВО) з метою «денацифікації» і «демілітаризації» України. У практичній площині це означає, що РФ не веде війну за силове повернення до її складу неодноразово декларованих Путіним так званих історичних територій, ідеться радше про спланований путінським режимом геноцид РФ в Україні, основними інструментами якого стали: політика знищення української ідентичності (кремлівські пропагандисти назвали це «денацифікацією») і економічного потенціалу України (це завдання путіністи сформулювали як «демілітаризація»). Вирішення цих завдань, як вважають у Москві, сприятиме не лише поглиненню Росією державної території України, а й «остаточному вирішенню українського питання» у новій версії Російської імперії з умовною назвою «СССР 2.0».

Аналогічне завдання з приборкання незалежницьких прагнень українського народу ставив перед владною верхівкою російської більшовицької партії та каральними органами СРСР напередодні проведеної у 1932–1933 роках геноцидної акції проти українських селян й політичний кумир теперішнього лідера РФ Сталін.

Тому ідея автора поєднати в одній книжці геноциди Леніна, Сталіна і Путіна в Україні є цілком логічною спробою показати послідовність і наступність політики всіх росій-

ських диктаторів щодо України й українців. Геноцид, що його наразі чинить в Україні російська армія, можна пояснити не лише бажанням новітнього російського диктатора приміряти «сталінський френч» на предмет паритетності колишнього СРСР і теперішньої РФ у царині глобального міжнародно-політичного впливу, а й подібністю двох диктаторів у їхній ненависті до історії, мови, культури і політики України та її народу.

Так само як більшовицькі вожді В. Ленін і Й. Сталін у 1920–1930-ті роки послідовно знищили УНР, завезли з Росії окупаційну адміністрацію УСРР, яка шляхом терору голодом винищила українських селян, а в результаті чисток і репресій – українську політичну і культурну еліту, російський недофюрер Путін у першій чверті XXI століття стирає з лиця землі українські міста і села, знищує українську економіку й учиняє геноцид українського цивільного населення. Кінцева мета всіх російських диктаторів – знищити українську національну ідентичність і навіть будь-яку згадку про Україну й українців – також дозволяє поєднати в одному тексті та проаналізувати геноцидні політики радянської комуністичної влади і владної верхівки Російської Федерації в підрадянській і незалежній Україні відповідно.

Автор книжки ставить за мету відповісти на запитання: чому російські геноциди в Україні знову й знову повторюються? Чи не тому, що російський імперіалізм з його злочинними теорією і практикою, на кшталт геноцидних практик російського советського комунізму, досі не покараний? Також ця книжка є спробою відповіді на запитання: чому, попри розпад СРСР у 1991 році, Російська імперія досі жива? Чи має міжнародна спільнота певні засоби, здатні підвести, врешті, ризику під існуванням «імперії зла»?

Між селянами і нашою владою точиться жорстока боротьба. Це боротьба на смерть. Цей рік став випробуванням нашої сили і їхньої витривалості. Голод довів їм, хто тут господар. Він коштував мільйони життів, але колгоспна система існуватиме завжди. Ми виграли війну.

*Мендель Хатаевич,
секретар ЦК КП(б)У, 1932 р.*

До питання про дефініції «геноцид», «геноцидна війна», «геноцидна політика»

Поняття «геноцидні війни» я запозичив у американського вченого Нормана Наймарка, знайшовши їх у його книжці «Геноциди Сталіна», виданій в українському перекладі 2011 року. Використовує професор Принстонського університету й термін «геноцидна політика»: і коли хоче наголосити на ключовій ролі Сталіна в «геноцидній політиці 1930-х років», і коли пише про його «українофобське ставлення до політики, історії й культури УСРР та її народу, а надто українських селян»¹.

Геноцидна війна, що її вів Сталін в УСРР, була політикою, спрямованою на винищення українських селян, що становили чисельну більшість і ядро української етнічної спільноти. Англійський учений Роберт Конквест, автор книжки «Жнива скорботи», не лише першим із західних науковців дійшов висновку, що Сталін знав про смерть від голоду мільйонів

---

¹ Наймарк Норман М. Геноциди Сталіна / Пер. з англ. В. Старка. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – С. 6.

українських селян, а й переконливо довів, що генсек нічого не зробив для їхнього порятунку. Відтак, вважає Н. Наймарк, застосований Сталіним терор голодом «таки мав на меті знищити українців»¹. Ба більше, провадить далі американський професор, «тепер, коли стали доступні нові документи з українських та російських архівів, зібрано широку доказову базу, яка чітко засвідчує: Сталін та його поплічники знали про терор голодом, а Сталін ще й зумисне дозволив голоду винищити непомірно велику кількість українських селян і використав його як зброю помсти за злочини, що їх нібито скоїли ці невинні люди, а отже, вчинив геноцид»².

Термін «геноцид» (від давньогрецького γένος – рід, плем'я та латинського *caedo* – убиваю) запровадив польський адвокат Рафаїл (Рафаель) Лемкін у книжці «Правління країн Осі в окупованій Європі», що побачила світ у Вашингтоні в листопаді 1944 р.³ Поштовхом до вивчення Р. Лемкіним проблеми масового знищення цілих народів стало вбивство бойовиком вірменської політичної партії «Дашнакцутюн»⁴ Согомоном Тейлеряном 15 березня 1921 р. в Берліні колишнього міністра внутрішніх справ Османської імперії Мехмеда Талаат-паші, подане як акт помсти за криваву трагедію вірменського населення, вчинену турецькою державою в роки Першої світової війни (в подальшому суд виправдав убивцю С. Тайлеряна).

---

¹ Наймарк Норман М. Геноциди Сталіна. – С. 8.

² Там само.

³ Lemkin, Raphaël. Axis Rule in Occupied Europe: Laws of Occupation – Analysis of Government – Proposals for Redress / Raphaël Lemkin. – Washington: Carnegie Endowment for International Peace, 1944. – 674 p. – P. 9–10.

⁴ «Вірменська революційна федерація» (1890) – найстаріша вірменська політична партія; була правлячою у Вірменській демократичній республіці 1918–1920 рр.; поновила діяльність у незалежній Вірменії після розпаду СРСР і повноправне членство у Соціалістичному інтернаціоналі в 2002 р.

Утім, розробкою нормативних документів для запобігання та покарання злочинів масового знищення людей Р. Лемкін займався й раніше. Так, у жовтні 1933 р. він підготував для конференції Ліги Націй з уніфікації кримінального права в Мадриді пропозицію оголосити знищення расових, національних чи соціальних груп злочином за національним законодавством¹. Цей злочин Р. Лемкін запропонував назвати «варваризмом», визначивши, що «кожен, хто з ненависті до расової, релігійної чи соціальної спільності чи з наміром її винищити скоює кримінальне діяння проти життя, фізичної недоторканності, свободи, гідності чи економічного існування особи, яка належить до такої спільноти, винен у злочині варваризму»². Натомість тих, хто знищував культурну спадщину такої групи з ненависті до них, – Р. Лемкін звинувачував у «злочині вандалізму», наполягаючи на затриманні таких людей, хоч би де вони були, засудженні й наступному покаранні³.

У своєму виступі в Мадриді Р. Лемкін також сформулював критерії, за якими можна було кваліфікувати акти масового винищення народів і змусити державу-злочиницю постати перед міжнародним судом. По-перше, це руйнування культурних цінностей та історичної спадщини шляхом: а) передачі дітей однієї етнічної групи до іншої; б) примусових і системних вилучень цивілізаційно-культурних елементів;

---

¹ Преследовавшийся нацистами американский иммигрант помог объявить геноцид преступлением (Рафаэль Лемкин определил понятие «геноцид» и посвятил жизнь борьбе с ним). 27.04.2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iipdigital.usembassy.gov/st/russian/texttrans/2006/04/20060427072620lebahcb0.1085125.html>

² Цит. за: Наймарк Норман М. Геноциди Сталіна. – С.22.

³ Сербин Р., Грабовський С. Рафаель Лемкін і Голодомор як геноцид українського народу. 15.11.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/a/1349371.html>

в) заборони на використання рідної мови; г) системного знищення книг рідною мовою цієї групи, руйнування об'єктів національної спадщини – пам'ятників, релігійних закладів, музеїв тощо. По-друге, це акти агресії щодо окремих осіб і соціальних груп; насильницьке втручання в приватне життя представників конкретних груп; цілеспрямоване знищення історичної, культурної й економічної основ цих груп¹. Проте ці пропозиції Р. Лемкіна в 1933 р. не були прийняті.

У 1943 р. Р. Лемкін, що емігрував 1941 року до США, розробляє для польського уряду у вигнанні (в Лондоні) проєкт закону щодо покарання гітлерівських злочинців за масове знищення мирного населення, а також працює над дослідженням, присвяченим тому, як нацистська Німеччина та її союзники здійснювали управління державами, окупованими під час війни². В цьому дослідженні, опублікованому в листопаді 1944 р., було вміщене визначення запропонованого Р. Лемкіним терміна «геноцид» як цілеспрямованого акту зі знищення цілої нації чи етнічної групи. Також Р. Лемкін висловив припущення, що «геноцид не обов'язково означає негайне знищення нації, крім випадків, коли здійснюються масові вбивства всіх членів нації. Він, радше, означає скоординований план різних дій, спрямованих на знищення істотних основ життя національних груп з метою їхнього винищення. Метою такого плану буде розпад політичних і соціальних інститутів, культури, мови, національних почуттів, релігії та економічного існування національних груп, а також

---

¹ Lemkin R. Acts Constituting a General (Transnational) Danger Considered as Offences Against the Law of Nations: additional explications to the Special Report presented to the 5th Conference for the Unification of Penal Law in Madrid, 14–20 October 1933 [Електронний ресурс] / Raphael Lemkin. – Режим доступу: <http://www.preventgenocide.org/lemkin/madrid1933-english.htm>

² У ньому Р. Лемкін увів термін «ludobójstwo» (від польського – «lud», тобто «народ» і «zabójstwo» – «вбивство»).